

મણિરત્નમાળા

5 192

વૃંદસીદ્ધસંકૃત.

મણિરત્નમાળા.

ગુજરાતી લીલા સહીત.

અને

ચર્પટપંજરીકા તથા નર્મદાષ્ટક.

પ્રસિદ્ધ કર્તા

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગૃષ્ઠે-બુકસેલર.

ત્રણદરવાજા અમદાવાદ.

શ્રી જ્ઞાંતી પ્રીતિંગ પ્રેસ—અમદાવાદ.

અ.વૃત્તિ ૨ છ પ્રત ૨૦૦૦.

સંવત ૧૯૧૧

સને ૧૯૦૫

૧૩૨૦

સાચી વિધાપીઠ
મુજરાતી સંપ્રદાય-સંગ્રહ

૭૩૨૦

૧૩૨૦

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગજપતી કોપીરાશ્ટ્ર વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૩૨૦

વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ મણિરત્નમાળા

વિષય ૨૩૪:૩

॥ श्रीगणेशायनमः ॥

अथ मणिरत्नमाला प्रारंभः

प्रश्नोत्तर गुरु शिष्यनो संवादः

अपारसंसारसमुद्रमध्येनिमज्जतोमेशरणं किमस्ति ॥

गुरुकृपालो कृपया वदेत द्विश्वेशपादां युजदोर्घनौका ॥ १ ॥

गुरुने शिष्य पुछेछे जे संसारिणी समुद्र अपार छे तेमां हुं
छुहुं तेदी कोने शरणु न्ति ? तयारे गुरुये कह्युं के जे कृपावान
गुरु ने विश्वना धर तेना बरगुरुपी नावने शरणु न्ति. १

वन्दोहिकोयोविषयानुरागीकोवाविमुक्तोविषयेविरक्तः ॥

कोवास्तिघोरोनरकःस्वदेहस्तृष्णाक्षयःस्वर्गपदं किमस्ति ॥ २ ॥

शिष्य-अध कियो ?

गुरु-विषयमां प्रीती ते.

शिष्य-मुक्त कोण ?

गुरु-विषयना त्यागी ते.

शिष्य-घोर नर्क कीयु ?

गुरु-पेटानो दह ते.

शिष्य-स्वर्ग कीयु ?

गुरु-तृष्णानो त्याग ते. २

संसारहृत्कस्तुनिजात्मबोधःकोमोक्षहेतुःप्रथितःसयव ॥

द्वारां किमेकं नरकस्वर्गं रिकास्वर्गं दात्रा गच्छतामहिंसा ॥ ३ ॥

शिष्य-संसारने कोणु छते ? गुरु-पेटाना आत्मानो पोथि ते.

શિષ્ય-મોક્ષના હેતુ કોણ ? ગુરુ-જે યોધ અંતરમાં પ્રસરે તે.

શિષ્ય-નર્કનું એક ખારણું કીયું ? ગુરુ-નાશી.

શિષ્ય-૨૧ગંગેના દાતા કોણ ? જેને હિંસા વાહાણી નહીં તે.

શેતેસુખંકસ્તુસમાધિનિષ્ઠોજાગસ્તિકોવાસદસદ્વિવેકી ॥

કેશવશ્રવઃસંતિનિર્જેદ્રિયાણિતાન્યેવમિત્રાણિજિતાનિકાનિ ॥૪॥

શિષ્ય-સુખે સુતો તે કોણ ? ગુરુ-જે સમાધીવાળો તે.

શિષ્ય-જનમ્યો તે કોણ ? ગુરુ-સત અસતનો વિવેક ધરનારો.

શિષ્ય-શત્રુ કોણ ?

ગુરુ-પોતાની ઈર્ષ્યા તેજ. અને છતાંયતો મિત્ર ૪.

કોવદરિદ્રોદ્દિવિશાલતુષ્ણઃશ્રીમાંશ્ચકોયસ્યસમસ્તિતોયઃ ॥

ઝિવન્મૃતઃકસ્તુનિરુદ્ધમોયઃકોવામૃતાસ્યાત્સુખદાનિરાશા ॥૫॥

શિષ્ય-દરિદ્રી તે કોણ ? ગુરુ-જેને વીશાળ તૃષ્ણા તે.

શિષ્ય-શ્રીમંત તે કોણ ? ગુરુ-સવ વસ્તુનું સતોષી તે.

શિષ્ય-જીવતો મુચ્ચોતે કોણ ? ગુરુ-જેને ઉદ્ધમ નહીં તે.

શિષ્ય-અમૃત સરખું શું ?

ગુરુ-સુખ દેનારી કોઈની આશ્ચ ન રાખી તે.

પાશોદિકોયોમમતામિધાનઃસમોદયત્યેવસુરેવકાશ્ચિ ॥

કોવામહાંધોમદનાતુરોયોમૃત્યુશ્ચકોવાયજઃસસ્વકીયમ્ ॥૬॥

શિષ્ય-પાશ જે બંધ તે કીયો ? ગુરુ-જેના અંતરમાં અભિમાન તે.

શિષ્ય-કેટલા સરખી મોહનીજ કરનાર કેઈ ? ગુરુ-અ

શિષ્ય-મોટો આંધળો કીયો ? ગુરુ-કામાતુર તે

શિષ્ય-મૃત્યુ-શું ? ગુરુ-પોતાનુ અપયશ થયું તે. ૬

કોવાગુરુયોદિહિતોષદેષ્ટાશિષ્યસ્તુકોયોગુરોમક્ષય ॥

કોધરોજોમવપવસાધોકિમૌષધંતસ્યવિચારપવ ॥ ૭ ॥

શિષ્ય-ગુરુ કીયો ? ગુરુ-હિતનો ઉપદેશ કરે તે.

શિષ્ય-શિષ્ય કીયો ? ગુરુ-ગુરુની સેવા કરે તે.

શિષ્ય-મોટો રોગ કીયો ? ગુરુ-સંસાર.

શિષ્ય-તેનુ આસડ શું ? ગુરુ-વિચાર.

કિંભૂષણાદ્ભૂષણમસ્તિજિલંતીર્થપરંકિસ્દમનોવિશુષ્ઠં ॥

કિમત્રદેયંકનંકંચકાંતાધ્યાવ્યંસદાકિંગુરુવેદવાક્ત્યમ્ ॥૮॥

શિષ્ય-ઘરેણું કીયું ? ગુરુ-શિલ રૂપીયું તે.

શિષ્ય-તિથં મોહું કિયું ? ગુરુ-પોતાનુ મન શુદ્ધ તે.

શિષ્ય-તજ્જુ શું ? ગુરુ-કનક તથા કાંતા.

શિષ્ય-સાંભળવું શું ? ગુરુ-ગુરુનાં તથા વેદનાં વાક્ય.

કેહેતવોગ્રહ્યગતેસ્તુસંતિસત્સંગનિદાંતિવિચારતોષા ॥

કેસંતીસંતોષિલવિતરામામપારસ્તમોદાશિવતત્ત્વનિષ્ટા ॥૯॥

શિષ્ય-બ્રહ્મગતીનુ હેતુ કોણ ?

ગુરુ-સત્સંગતિ, દયા, સુવિચાર, અને સંતોષ એ ચાર.

શિષ્ય-સંત કોણ ? ગુરુ-સારીપેઠે વૈરાગ છે તથા મોહ પશુ
અયો છે તે. શિવતત્ત્વને જાણી તે.

કૌંવાજ્વરઃપ્રાણભૃતાંહિચિંતામૂર્ખોસ્તિકોયસ્તુવિવેકહિનઃ ॥
 કાર્યામયાકાશિવચિષ્ણુમક્તિઃકિંજીવનંદોષવિવચ્ચિંતયત્ ॥૧૦॥

શિષ્ય-હવ સેનારો તાવ કીયો ? ગુરુ-ચિંતા.

શિષ્ય-મુરખ કોણ ? ગુરુ-અવિવેકી.

શિષ્ય-શું કામ કરવું ? ગુરુ-શિવવિસ્તુની ભકિત કરવી.

શિષ્ય-નિર્વાહને માટે શું કરવું ? ગુરુ-પાપ રહિત કામ કરવું.

વિદ્યાહિકામ્રહ્યગતિપ્રદાયાબોધોસ્તિકોયસ્તુવિમુક્તિહેતુઃ ॥
 કોલામભાત્માવગમોહિચૈવૈજીતંજગત્કેનમનોહિયેન ॥૧૧॥

શિષ્ય-વિદ્યા કેઈ ? ગુરુ-મ્હગતિની આપનારી.

શિષ્ય-બોધ કીયો ? ગુરુ-મુક્તિનો હેતુ તે.

શિષ્ય-લાભ કીયો ? ગુરુ-આત્માને જાણે તે.

શિષ્ય-જગત કોણે છત્યું ? ગુરુ-જેણે મન છત્યું તેણે. ૧૧

શુરાન્મહાશૂરતમોસ્તિકોવામનોજબાળૈર્વ્યધિતોનયસ્તુ ॥

પ્રાણોતિધીરશ્ચસમસ્તિકોવાપ્રાસોનમોહંકલનાકટક્ષૈઃ ॥૧૨॥

શિષ્ય-શુરામાં શુરો કીયો ? ગુરુ-જેણે કામ છત્યો તે.

શિષ્ય-ધીરજવાળો તથા બુધીમાન કીયો ?

ગુરુ-જે બીનાં નેત્ર અપજતાથી મોહ ન પામ્યો તે. ૧૨

વિષાદ્વિષંકિંવિષયાઃસમસ્તાદુઃખીસદાકોવિષયાન્નુરાગી ॥

ધન્યોસ્તિકોયસ્તુપરોપકારીકઃપૂજનીયોનનુતત્સ્વનિષ્ઠ ॥૧૩॥

શિષ્ય-વિષમાં વિષ કીયું ? ગુરુ-સમસ્તવિષય છે તે.

શિષ્ય-કુખીયો કોણ ? ગુરુ-વિષયમાં હેતુ રાખે છે તે.

શિષ્ય-ધન કેને ?

ગુરુ-પરોપકારીને.

શિષ્ય-પુત્રવા યોગ્ય કોણ ?

ગુરુ-આત્માત્મ જાણનારો તે.

સર્વાસ્થવસ્થાસ્વપિક્તકાર્યકિંદાવિધેયંવિદુષાંપ્રયત્નાત્ ॥

છંદશ્ચપાપંપઠનંચધર્મઃસંસારમૂલંહિકિમસ્તિચિંતા ॥ ૧૪ ॥

શિષ્ય-સર્વદા કીયુ કામ ન કરવું, તથા પંડિતે શી મહેનત કરવી.

ગુરુ-સર્વદા પાપ તથા શ્નેહ ન કરવો, અને પંડિતે તો જાણવું તથા ધર્મ કરવો.

શિષ્ય-સંસારનું મુગ કીયુ ?

ગુરુ-ચિંતા.

વિજ્ઞાન્માહાવિજ્ઞતમોસ્તિકોવાનાર્યાપિશાચ્યાનચયંચીતોયઃ ॥

કાશ્ચ્ચલ્લાપ્રાંણમૃતાંચનારીદિવ્યંવ્રતંકિંચનિરસ્તદૈન્યં ॥ ૧૫ ॥

શિષ્ય-મોહ વિજ્ઞાન કયુ ? ગુરુ-પિશાચીણી કીએ ન ઠગ્યો તે.

શિષ્ય-હેડ તથા ખેડી કેઈ ? ગુરુ-નારી.

શિષ્ય-ચોખું વ્રત કીયુ ? ગુરુ-કપટ વિનાની ગરીબાઈ. ૧૫

જ્ઞાતુંનશક્યંહિકિમસ્તિસર્વેર્યોષિન્મનોયશ્ચરિતંતદીયં ॥

કાદુરત્યજાસર્વજ્ઞનૈર્દુરાશાવિદ્યાવિહિનઃપશુરસ્તિકોવા ॥ ૧૬ ॥

શિષ્ય-જ્ઞાનીને સર્વથી ન જાણાય તે શુ ? ગુરુ-સ્ત્રીનાં મનની વાત

શિષ્ય-સર્વથી ન તબાય તે શુ ? ગુરુ-ખોટી ઈચ્છા.

શિષ્ય-પણ કોણ.

ગુરુ-વિધા વિનાનો તે.

વાસોતામાનહવૈર્વિધયોમુર્ચ્છાશ્ચપૌષ્ણસલ્લેશ્ચનીચેઃ ॥

મુમુશુર્ણાંકિંચરિતંવિધેયંસત્સંગતિર્નિર્મમતેશમક્તિઃ ॥ ૧૭ ॥

શિષ્ય-જ્ઞાની થવું હોય તો કીયે કામ ન રહેવું તથા કોનો સંગ ન કરવો.

ગુરુ-જ્યાં સતસંગ ન હોય ત્યાં, અને મુખ્યત્વે પાપીના, ખળત્વ
તથા નિયનો સંગ ન કરવો.

શિષ્ય-જ્ઞાની થવું હોય તેણે કેઈ ચાલે ચાલવું ?

ગુરુ-સતસંગતીથી પરમેશ્વરની નિમંમતા સક્રિય કરવી.

લઘુત્વમૂલંચકિમર્થિતૈવગુરુત્વચીજંપદયાચનંકિમ્ ॥

જાતોસ્તિકોયસ્યપુનર્નજન્મકોવામૃતોયસ્યપુનર્નમૃત્યુઃ ॥૧૮॥

શિષ્ય-નાનો થવાનું મુળ શું ? ગુરુ-જન્યના કરવી તે

શિષ્ય-મોટો શાથી થાય ? ગુરુ-ઈશ્વરપદ જાણે તેથી.

શિષ્ય-જન્મનો કોણ ? ગુરુ-જેને ફરી જન્મ નથી તે.

શિષ્ય-મુતો કોણ ? ગુરુ-જેને ફરીને મરણ નહી તે.

મૂકોસ્તિકોવાવધિરશ્ચકોવાયુક્તંવલુસમયેસમર્થઃ ॥

તથ્યંસુપથ્યંનશ્રુપ્યોતિવાક્યંવશ્વાસપાત્રંનકિમસ્તિનારી ॥૧૯॥

શિષ્ય-મુગો કોણ, અને ખેહેરો કોણ ?

ગુરુ-જેવું જોઈએ તેવું ન બોલાય તે, અને ઔષધ જેવાં, ગુરુનાં
વચન ન સાંભળે તે.

શિષ્ય-વિશ્વાસ કોનો ન કરવો ? ગુરુ-જીનો.

તત્ત્વંકિમેકંશિવમદ્વિતીયંકિમુત્તમંસચ્ચરિતંયદસ્તિ ॥

કિંકર્મકૃત્વાનચશોવર્નાયઃકામારિકંસારિસમર્ચનાશ્ચ ॥ ૨૦ ॥

શિષ્ય-એક તત્ત્વ કીયું ? શેરુ-અદ્વૈત શીવ તે.

શિષ્ય ઉત્તમ તે શું ? ગુરુ-૩૬૦ આચારણ.

શિષ્ય-કીયું કામ કરવું કે જેથી શોક ન થાય.

ગુરુ કાંમના વેરી શિવ અને કંસના વેરી કૃષ્ણ એઆને સમભાવ
બે પુજવા.

क्षत्रोर्महाशत्रुतरोस्ति को वा कामः सकोपानृतलोभतृष्णाः ॥

न पूर्वते को विषयैः स एव किं दुःखमूलं मम ताभिधानः ॥ २१ ॥

शिष्य-शत्रु थी मोठो शत्रु कीया ?

गुरु-काम, क्रोध, असत्य, लोभ, अने तृष्णा, ये पांच.

शिष्य-कैसे न पुराय ते थु ? गुरु-विषय.

शिष्य-दुःखनु मुण कीयु ? गुरु-भमता लराओली ते.

किमंडनं साक्षरता मुखस्य सत्त्वं च किं भूतहितं तदेव ॥

त्यक्त्वा सुखं किं क्लियमेव संम्यक् देयं परं किं त्वमयं सदैव ॥ २२ ॥

शिष्य-मुणनी शोभा शी ? गुरु-धन्य सभंधी पोत ते.

शिष्य-सत्य कीयु ? गुरु-सर्व लुणतु हीत करवु.

शिष्य-तु तज्जेथी मुण थाय ? गुरु-सी सपं करे तज्जेथी.

शिष्य-आपतु थु ? गुरु-अलयदान

कस्यास्ति नाशो मनसो हि मोक्षः कसर्वधानास्ति भयं विमुक्तेः ॥

शल्यं परं किं निजमूर्खतैव केके हयुं पास्या गुरवश्च वृद्धा ॥ २३ ॥

शिष्य-शु भुवे मोक्ष थाय ? गुरु-भन

शिष्य-अपं लय क्यारे लय ? गुरु-मुकितनो भिदांत थाय त्या

शिष्य-परम शल्य कीयु ? गुरु-पोतानी मुणता ते.

शिष्य-कोनी सेवा करवो ? गुरु-वृद्ध गुरुनी.

उपस्थिते प्राणहरे कृतांते किमाशु कार्यं सुधिया प्रयत्नात् ॥

वाक्कायचित्तैः सुखदं यमघ्नं मुरारिपादां बुज्जमेव चित्त्य ॥ २४ ॥

शिष्य-भरती वणते थु करवुं ? गुरु-भन, वाक्की, काया थी, धरिवर

संलारवा.

કેદસ્યવઃસંતિકુવાસનાચ્યાઃકઃશોભતેયઃસદસિપ્રવિદ્યઃ ॥

શાંતેવકાયાસુખદાસુવિદ્યાકિમેત્તેદાનવશાત્સુવિદ્યા ॥૨૫॥

શિષ્ય--સંતને એર કિયે ? ગુરુ--કુવાસના.

શિષ્ય--સમાર્થ કોણ શોભે ? ગુ--ને પ્રદ્યવિદ્યાવાળો તે.

શિ--શાન્તીનું મુખ કોણ આપે ? ગુરુ--સુવિદ્યા.

શિષ્ય--શુ આપેથી વધે ? ગુરુ--પ્રદ્યવિદ્યા.

કુતોદિમીતિઃસતતંવિદ્યેયાલોકાપવાદાદ્બ્રહ્મકાજનાથ ॥

કોવાસ્તિબંધુઃપિતરૌચકૌકાવિપત્સહાયઃપરિપાલકૌયૌ ॥૨૬॥

શિ--સંતને શાથી બીહીવું ?

ગુ--લોકની નીંદાથી તથા સંસારરૂપી વાડીના રખે મોહ લાગે તેથી.

શિ--ભ્રાઈ તે કોણ ? તથા માતા પિતા તે કોણ ?

ગુ--વિપતે સહાય કરે તે ભ્રાઈ, અને પરિપાલ કરે ને માતા પિતા.

બુદ્ધ્યાનબુદ્ધંપરિશિષ્યતોઽકશિવંપ્રજ્ઞાતંસુસ્ત્રબોધરૂપં ॥

જ્ઞાતેતુકસ્મિન્નિવૃત્તિજગત્સ્થાત્સર્વાત્મકેન્નિર્ગુણિપૂર્ણરૂપે ॥૨૭॥

શિ--બુદ્ધિથી બોધ ન થાય એવી શી વસ્તુ છે ?

ગુ--ને સમ્યક્દાનદ રૂપ શિવ,

શિ--શુ જાણ્યાથી સર્વ જગત જાણાય.

ગુ--સર્વ આત્મક એવું ને પુર્ણરૂપ એવું ને પરબ્રહ્મ તે જાણે સર્વ જાણ્યું.

કિંદુર્લભંસદ્ગુહરાસ્તિલોકેસત્સંમતિર્બ્રહ્મવિચારણાચ ॥

ત્યાગોહિસર્વસ્યનિજાત્મબોધઃકોદુર્જયઃસર્વજનૈર્મનોજઃ ॥૨૮॥

શિ--ત્રણ લોકમાં શું દુર્લભ ? ગુ--સદગુરુ, સત્સંગ અને બ્રહ્મ વિચાર.

શિ--સર્વનો ત્યાગ કર્યારે થાય. મુ--જ્યારે શિવ આત્મબોધ થાય ત્યાં.

શિ--સર્વથી ન છૂટાય તે શુ. મુ--કામ (વિષય) ને છૂટાતો નથી.

પશોઃપશુઃકોનકરોતિધર્મપ્રાધિતશાસ્ત્રોધિનચાત્મબોધઃ ॥

કિંતદ્વિષંભાતિસુધોપમંસ્ત્રીકેશવોમિત્રવક્તાત્મજાણાઃ ॥૨૯॥

શિ--પશુનો પશુ કીધો.

મુ--વેદશાસ્ત્ર બધ્યો પણ આત્મબોધ ન થયા તે.

શિ--અમૃતસરખું લાગે છે પણ ઝેર છે તે શું. મુ--હી.

શિ--શત્રુ છે પણ મીત્ર સરખાં લાગે છે તે શું?

મુ--પોતાનાં છોકરાંઆદિ સઘને.

વિશુષ્ણલંકિંધનયૌવનાયુર્દાનંપરંકિંચસુપાત્રક્તં ॥

કંઠંગતેરપ્યસુભિર્નકાર્યંકિંવાવિધેયંમલિનંશિવાર્ચા ॥ ૩૦ ॥

શિ- વિજળીની પેઠે થાતુ ને તરત ફીટી જાય તે શું-

મુ--ધન, જોખન, અને આયુષ્ય.

શિ--મોટું દાન કીયું? મુ--સુપાત્રને આપવું તે.

શિ--કંઠે પ્રાણ આવ્યો હોય તોય શુ ન કરવું. મુ--ખોટું કામ.

શિ--કંઠે પ્રાણ આવ્યો હોય તોપણ શુ કરવું. મુ--શિવ પુજકરવી.

કિંકર્મયત્પ્રતિકરંમુરારેઃકાસ્થાનકાર્યાસતતંભવાધ્વૌ ॥

અહર્નિશંકિંપરિચિત્તનીયંસંસારમિથ્યાત્વશિવાત્મતત્ત્વં ॥૩૧॥

શિ--કર્મ તે કીયું. મુ--ભગવાન સાંથે પ્રીતિ થાય તે કર્મ.

શિ--નીરંતર આસ્થા કયાં ન કરવી. મુ--સંસારરૂપી સમુદ્રમાં.

શિ--રાત દિવસ શુ ચીતવવું.

મુ--સંસારનું મિથ્યાપણું તે, શિવાત્મા તત્ત્વ.

કેઠંગતાવાઆથખંગતાવામમોસરાકયામબિરત્નમાઢા ॥

સનોતુમોદંબિદુષાંપ્રવત્નાત્ત્રમેશગૌરીશપદૌસુસેઘ્યૌ ॥૩૨॥

આ અંથનો કૃણશ્રતી ને કોઈ એ અંથ પાઠે કરે અથવા કોઈ સાંભળે અથવા સંભળાવે, ને પ્રનાત્તર વાખ્યાઓનું નામ એવી એ મણિરત્નમાળા છે તે આનંદને આપે ન હમેશ ને વિશ્ણુને ગૌરીશ ને શિવ તેના ચરણની સેવા કરવી એ સાર છે. ॥૩૨॥

ઈતી શ્રી તુલસીદાસકૃત મણિરત્નમાળા સંપૂર્ણ.

અથ ચરપટ પંજરિકા લિખ્યતે.

ગોર્વોદને ભજ ગોર્વોદને ભજ, ગોર્વોદને ભજ મુઠ મતીઃ
અંત સમે કોઈ કામ ન આવે, સ્ત્રી પુત્રાદિક એક રતી. ખાલપણું
રમવામાં યોગ્યું, તરણપણે તરણી મુખ જોયું; વૃદ્ધપણે ચીંત્યામાં
બુઢ્યો, પરપ્રક્ષને કદી ન દુઢ્યો. ગોઁ ॥ ૨ ॥ અંગ ગળી ગયું,
માથું પક્ષી ગયું, દાંત બીનાનું મોહોડું થઈ ગયું; વરધ થયો
કાંતીને આલી, તોયે ન મુકી મનની પાળી. ગોઁ ॥ ૩ ॥ વારે વારે
જનમવું ભરવું, માત ઉદરમાં આવી સુવું; ભવસાગરનો નથી
આરો. શ્રીપતી મુજને પાર ઉતારો. ॥ ૪ ॥ રાત ગઈ ને વાયુ
વાહ્યાણુ દીપ દીવાલી હોળીટાણુ; કાલને રમતે ઉમર ખુટી, તોએ
ન તારો આશા તુટી. ગોઁ ॥ ૫ ॥ મુઠયું માથું માથે જટા, ભગવા
હુગડાની છે છટા; શા માટે જન્મુ એસે, કપટને માટે કીધો શોક.

ગોં ॥ ૬ ॥ ગર્હ વચ્ચે શો કામ બીકારયુ. કહુ નીર નહીં તાહાંશાંઃ
 વીત નહીં તો શો પરીવાર પ્રક્રમ જહાં તહાં શો સંસાર. ગોં
 ॥ ૭ ॥ આગળ અગની પુઠળ બનુ, રાતે દાટી હઠળ બનુ;
 કરતલ બીજા માથે આડ, તોયે ન મુકી આશા વાટ. ગોં ॥ ૮ ॥
 જહાં ભગણુ રણવાની શકતી, તહાં ભગણુ પરીવારની ભકત;
 કાયા જ્યારે જર જર હોઈ, વાત ન ઘરમાં પુછે કોઈ ગોં ॥ ૯ ॥
 કટકે કટકે કંયા બેડે, પાપ પુણ્યનો મારગ છોડે; નહીં હું નહીં તું
 નહીં આ લોક, મીથ્યા શાને કરીએ શોડ. ગોં ॥ ૧૦ ॥ નારીના
 ચેતન જેઈ મોહ્યો, મીથ્યા જનમ મોહમાં ખોયો; એ સઘળો છે
 માન વીકાર, મનમાં પારંવાર વિચાર. ભજં ॥ ૧૧ ॥ ગાવો ગીતા
 મનમાં રામ, ભજવા શ્રીપતીને નીશ કામ; સાધુ સંગમાં ધરવું
 ચીન, દીન અનાથને દેવું વીત. ભજં ॥ ૧૨ ॥ થોડું ભગવત
 ગીતા જાણવું, ગંગાજળ લવ કણ્ઠીકા પીવું; જ્યે કીધી હરીની
 ચરચા, ન કરે જમ તેની ચરચા. ભજં ॥ ૧૩ ॥ કયાંથી આવ્યો
 ને તું કોણ, માતા કોણ ને પીતા કોણ; એ વીચારમાં સઘ-
 ળો અસાર, સઘળું મુકી સ્વપ્ન વીચાર. ભજં ॥ ૧૪ ॥ કોની
 સ્ત્રી ને કોના પુત્ર, સંસારમાં ઘણું અદ્યુત; કયાંથી આવ્યો ને તું
 કોનો, મનવા વીચાર કર તત્વોનો. ભજં ગોં ॥ ૧૫ ॥ ગંગાતટ
 જઈ કરવો વાસ, સુવું ભોંયપર વન કુલ વાસ; સઘળા ભોગનો
 કરવો ત્યાગ, કોને સુખ ન કરે વૈરાગ. ભજં ગોં ॥ ૧૬ ॥ ભજ
 ગોર્વીદને ભજ ગોર્વીદને ભજ ગોર્વીદને ॥

॥ अथ नर्मदाष्टक प्रारंभः ॥

श्रीगणेशायनमः ॥ सविंदुसिंधुसुखलत्तरंगभंगरंजितं
 द्विषत्सुपापजातजातकारिदारिसंयुतम् ॥ कृतांतदूतका
 लभूतभीतिहारिवर्मदे त्वदीयपादपंकजं नमामि दधि
 नर्मदे ॥ १ ॥ त्वदंबुलीनदीनमीनादिव्यसंप्रदायकं कलौ
 मलौघभारहारि सर्वतीर्थनाथकम् ॥ सुमच्छकच्छनक्रच
 क्रचक्रवाकशर्मदे त्वदीयपादपंकजं नमामि देवि नर्मदे
 ॥ २ ॥ महा गंभीरनीरपूरपापधूतभूतलं ध्वनत्समस्त
 पातकारिदारितापदाचलम् ॥ जगल्लये महाभये मृकंडु
 सूनुहर्म्यदे त्वदीयपादपं० ॥ ३ ॥ गतं तदेव मे भयं त्वदं
 बुवीक्षितं यदा मृकंडुसूनुशौनकासुरारिसेवि सर्वदा ॥
 पुनर्भवाब्धिजन्मजं भवाब्धिदुःखवर्मदे त्वदीयपादपं०
 ॥ ४ ॥ अलक्षलक्षकिन्नरामरासुरादिपूजितं सुलक्षनीर
 तीरधीरपक्षिलक्षकुजितम् ॥ वसिष्ठशिष्टपिप्पलादिकर्द्ध-

आदिशर्मदे त्वदीयपाद० ॥५॥ सनत्कुमारनाचिकेतक
 ह्यपात्रिषट्पदैर्धृतंस्वकीयमानसेषु नारदादिषट्पदैः ॥
 रवीन्दुरितिदेवदेवराजकर्मशर्मदे त्वदीयपाद० ॥६॥ अल
 क्षलक्षलक्षपापलक्षसारसायुधं ततस्तुजीवजंतुतंतुभुक्ति
 मुक्तिदायकम् ॥ विरंचिविष्णुशंकरस्वकीयधामवर्मदे
 त्वदीयपाद० ॥७॥ अहो मृतं स्वनं श्रुतं महेशकेशजा
 तटे किगतसूतवाड्वेषुपंडिते शठे नटे ॥ दुरंतपापताप
 हारि सर्वजंतुशर्मदे त्वदीयपाद० ॥८॥ इदं तु नर्मदा
 ष्टकं त्रिकालमेव ये सदा पठन्ति ते निरंतरं न यांति
 दुर्गतिं कदा ॥ सुलभ्यदेहदुर्लभं महेशधामगौरवं पुन
 र्भवा नरा न वै विलोकयन्ति रौरवम् ॥९॥ इति श्री
 सच्छंकराचार्यविरचितं नर्मदाष्टकस्तोत्रं संपूर्णम् ॥

समाप्त-

તૈયાર છે ? તૈયાર છે ? ? તૈયાર છે ? ? ?

મહાત્મ જોશવામી શ્રી તુલસીદાસજી કવિ,

રામાયણ

મુળમહીત સરળ ગુજરાતી ભાષાંતર,

આ અન્ય બહુતાજી જોશવામી તુલસીદાસજી સર્વ શાસ્ત્રો
સાર સંકલ્પ કરી જી પૂરવોને અનુકલ થાય તે પ્રમાણે બધા ર
માયણ નવલકથા બરપુર જ્ઞાનનિધિ રૂપ બનવું છે તેથી કાષ્ઠમાણ્ય એ
વો અન્ય નથી કે જેનું સાર જીન તત્ત્વ શ્રી રામાયણમાં આવી જ
તુ ન હોય અર્થાત સર્વ શાસ્ત્રના તત્ત્વરૂપ મોક્ષ વૃત્ત અને ધર્મ અર્થો-
માં શ્રેષ્ઠ પ્રત્યેક આર્થ ધર્મનિમાની જી પૂરવોની જેના ઉપર નિશ્ચી-
ન શ્રદ્ધા છે. તેમજ તેનું અરણ્ય, મનન, પઢન, પાઠન અને વિવેચન
સંસારમાં સુખ સાધન પદ હોય અને મોક્ષ પ્રાપ્તિ કરાનાર છે
જોવી સર્વ ભરત વાસીની દૃઢ ભાવના છે તથા પી જાપાથી અગણ્ય
ગુર્જર બાંધવોને તે વિરતુનું રહસ્ય સમજવા માટે જામનમરના એ-
ક નિદાન શાસ્ત્રી પાસે મુળ કાવ્યના શબ્દે શબ્દ લઈ તેના નિચે
શુદ્ધ સરળ ગુજરાતી ભાષાંતર આપ્યું છે તેમ ક્ષેત્રક આઠમે ભવ-
કુલકાંઠ, રામાયણ મહાકવિ જોશવામિજીનું જીવન ચરિત્ર દીપાણી
વિવેચન અનુક્રમશ્ચિત્ત અને પ્રસાંગોપાત સુદર ચિત્રો આપી સંપૂર્ણ
જોશવા પ્રદ કરવા કથાસ રાખી નથી છતાં પણ સર્વ સંધારણ લે.કા
ને જાણ લેવા સવળ થાય આ હેતુથી મુસ્તાફતી ચોર તા પ્રમાણમાં
સુદર ફક્કાર રોમજ ૮ પેઝી ૧૬૫૦ પૃષ્ઠ જમાઈ સુદર કાગળ જાકા
મુદ્રા, પાકુ મજબુત અને સોનેરી હોવા છતાં મુદ્રા આવ ર ૪-૮-૦
પૃષ્ઠ ખર્ચ ૦-૧૪-૦.

